

kreativita

*tvorivé sily
v našom vnútri*

OSHO

NOVÝ SPÔSOB ŽITIA

kreativita

OSHO

kreativita

tvorivé sily v našom vnútri

CREATIVITY

Copyright © 1999 OSHO International Foundation, www.osho.com/copyrights

Slovak edition © 2018 by Eastone Group, a.s. All rights reserved.

Original English title: CREATIVITY: Unleashing the Forces Within, by Osho; Osho International Foundation.

OSHO je registrovanou značkou Osho International Foundation, www.osho.com/trademarks.

Materiál v tejto knihe je výberom z viacerých Oshových prednášok pred živým publikom. Všetky Oshove prednášky boli v úplnej podobe publikované knižne a sú tiež k dispozícii ako audionahrávky. Originálne audionahrávky a kompletný textový archív je prístupný online v OSHO Library, www.osho.com.

Z anglického originálu Osho – CREATIVITY: Unleashing the Forces Within preložila Alica Činčárová.

V roku 2018 vydalo vydavateľstvo Eastone Books, Bratislava.

www.eastonebooks.com

Translation © 2018 Mgr. Alica Činčárová

Jazyková korektúra: Mgr. Zuzana Konečná

Layout: Studio Eastone

Tlač: Kasico, a. s.

Všetky práva vyhradené.

Okrem použitia ukážok pre účely recenzie a kritiky žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukována ani šírená v akejkoľvek forme alebo akýmikoľvek prostriedkami bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-8109-334-0

OBSAH

ÚVOD

<i>Vôňa slobody</i>	VII
---------------------	-----

PRÍPRAVA PLÁTNA

<i>Vedomie, súcit, tvorivosť</i>	1
<i>Uvoľnenie v akcii</i>	3
<i>Konajte v súlade s prírodou</i>	25

PÄŤ PREKÁŽOK

<i>1. Seba-vedomie</i>	31
<i>2. Perfekcionizmus</i>	56
<i>3. Intelekt</i>	62
<i>4. Viera</i>	70
<i>5. Hra zvaná „sláva“</i>	82

ŠTYRI KLÚČE

<i>1. Staňte sa znova dieťaťom</i>	87
<i>2. Buďte pripravení učiť sa</i>	95
<i>3. Nachádzajte nirvánu v obyčajnosti</i>	97
<i>4. Buďte rojko</i>	104

ŠTYRI OTÁZKY

<i>1. Pamäť a predstavivosť</i>	<i>111</i>
<i>2. Popôrodná depresia</i>	<i>128</i>
<i>3. Tvorivosť a kríženie</i>	<i>133</i>
<i>4. Umenie peňazí</i>	<i>139</i>

TVORBA

<i>Najvyššia tvorivosť, zmysel vášho života</i>	<i>149</i>
---	------------

VIAČ INFORMÁCIÍ	159
-----------------	-----

O AUTOROVI	160
------------	-----

O MEDITAČNOM STREDISKU	163
------------------------	-----

ÚVOD

VÔŇA SLOBODY

Tvorivosť je najväčšia rebélia v rámci existencie. Ak chcete tvoriť, musíte sa zbaviť všetkého kondicionovania (všetkých svojich podmienení); inak vaša tvorba nebude ničím iným ako kopírovaním, bude len kópiou niečoho iného. Tvoriví môžete byť len vtedy, ak ste individualitami, nemôžete tvoriť a zároveň byť súčasťou davovej psychológie. Davová psychológia nie je tvorivá; v nej sa dá len uviaznuť, nepozná tanec ani pieseň či radosť; je mechanická.

Tvorca nemôže kráčať vyšliapanou cestou. Musí hľadať vlastnú cestu, musí preskúmať džungľu života. Na cestu sa musí vydať sám; nesmie rozmýšľať ako dav, musí sa zbaviť kolektívnej psychológie. Kolektívna myseľ je tá najnižšia myseľ na svete – dokonca aj takzvaní idioti sú nadradení nad idiotizmom kolektívu. Ale kolektivismus má vlastné spôsoby

Tvorca nemôže kráčať
vyšliapanou cestou.
Musí hľadať vlastnú
cestu, musí preskúmať
džungľu života.

Na cestu sa musí vydať
sám; nesmie rozmýšľať
ako dav, musí sa zbaviť
kolektívnej psychológie.

uplácania: váži si ľudí a odmeňuje tých, ktorí tvrdia, že spôsob kolektívneho uvažovania je jediný správny.

V minulosti bolo čírou nevyhnutnosťou, že všetci tvorcovia – maliari, tanečníci, hudobníci, básnici, sochári – sa museli zrieknuť úctyhodnosti. Museli žiť bohém-ským životom, potulným životom; bola to jediná možnosť, ako tvoriť. V budúcnosti to nemusí byť potrebné. Ak mi rozumiete, ak cítite, že to, čo hovorím, je pravda, potom by v budúcnosti mali všetci žiť ako indivi-

duality a bohémsky život nebude vôbec potrebný. Bohémsky život je vedľajším produktom ustáleného, ortodoxného, konvenčného, uznávaného spôsobu života.

Mojou snahou je zničiť kolektívny spôsob myslenia a oslobodiť každého jednotlivca, aby bol sám sebou. Potom nebudú žiadne problémy; potom si môžete žiť tak, ako sa vám zachce. V skutočnosti sa ľudstvo zrodí až v ten deň, keď sa začne rešpektovať rebélia jednotlivca. To, čo vnímate ako ľudstvo, je len pokusný jav. Pokým nedáme každému človeku individuálnu slobodu, absolútnu slobodu byť samým sebou, žiť vlastným spôsobom... a, samozrejme, že pritom nesmie zasahovať do života iného človeka – to je súčasť slobody. Nik nesmie zasahovať do života nikomu inému.

Lenže v minulosti každý strkal nos do záležitostí iných – dokonca aj do takých vecí, ktoré sú absolútne súkromné, ktoré nemajú so spoločnosťou nič spoločné. Ak sa napríklad zamilujete do nejakej ženy – čo to má spoločné so spoločnosťou? Je to čisto osobná záležitosť, nepatrí na trh. Ak sa dvaja ľudia zhodnú, že chcú spolu prežívať lásku, spoločnosť do toho nemá zasahovať. Lenže spoločnosť do toho zasahuje všetkými možnými spôsobmi, priamo aj nepriamo. Medzi milencov sa postaví policajt

aj magistrát. A ak to nestačí, potom je tu ešte super policajt, ktorého si vytvorila spoločnosť – Boh, ktorý sa o vás postará.

Boha si predstavujeme ako niekoho, kto sa kradmo prizerá, ktorý vám neumožní súkromie ani vo vašej kúpeľni, kto sa neustále pozerá cez kľúčovú dierku a špehuje, čo robíte. To je hnusné! Všetky náboženstvá sveta tvrdia, že vás Boh neustále sleduje – to je hnusné, čo je to za Boha? Vari nemá čo na práci, keď každého pozoruje, každého sleduje? Ako nejaký najvyšší detektív!

Ludstvo potrebuje novú pôdu – pôdu slobody. Bohémstvo bolo reakciou, nevyhnutnou reakciou, ale ak moja vízia zvíťazí, nebude žiadne bohémstvo, lebo už sa nebude žiadna takzvaná kolektívna myseľ usilovať o dominanciu nad ľuďmi. Každý bude so sebou zmierený. Samozrejme, že nebudete môcť zasahovať nikomu do života – ale čo sa vášho vlastného života týka, musíte si ho prežiť podľa seba.

Iba vtedy je možná kreativita. Tvorivosť je vôňa individuálnej slobody.

Tvorivý človek je taký, ktorý vidí hlboko dovnútra, ktorý dokáže vidieť to, čo pred ním ešte nik nevidel, a počuť, čo ešte nik nepočul – to je tvorivosť.

PRÍPRAVA PLÁTNA

Keď zmizne patológia, každý sa stane tvorcom. Snažte sa to pochopiť, ako sa len najhlbšie dá: iba chorí ľudia sú deštruktívni. Zdraví ľudia sú tvoriví. Tvorivosť je vôňa skutočného zdravia. Keď je niekto skutočne zdravý a celistvý, tvorivosť je preňho prirodzená, cíti potrebu tvoriť.

VEDOMIE, SÚCIT, TVORIVOSŤ

L'udstvo sa ocitlo na križovatke. Žili sme ako jednorozmerní ľudia a tú formu sme vyčerpali. Teraz je potrebná ušľachtilejšia ľudská bytosť, trojdimenzionálna. Ide najmä o jej tri charakteristické črty: prvou je vedomie, ďalšou súcit a treťou tvorivosť.

Vedomie je bytie, súcit je cítenie a tvorivosť je konanie. Moja predstava novej ľudskej bytosti je, že má všetky tieto črty súčasne. Dávam vám najväčšiu výzvu všetkých čias, najťažšiu úlohu, akú treba splniť. Musíte byť meditatívni ako Budha, láskyplní ako Krišna a tvoriví ako

Keď máte iba jeden rozmer, môžete dosiahnuť najvyšší vrchol, ale iba ten jeden. Ale ja by som chcel, aby ste sa stali celými Himalájami, nie iba jedným vrcholom, ale jedným vrcholom za druhým.

Michelangelo a Leonardo da Vinci. Musíte byť nimi všetkými zároveň. Iba tak sa absolútne naplníte; inak vám bude stále niečo chýbať. A to chýbajúce vás bude vždy nakláňať na jednu stranu, budete sa cítiť nenaplnení.

Keď máte iba jeden rozmer, môžete dosiahnuť najvyšší vrchol, ale iba ten jeden. Ale ja by som chcel, aby ste sa stali celými Himalájami, nie iba jedným vrcholom, ale jedným vrcholom za druhým.

Jednodimenzionálny človek zlyhal.

Nedokázal vytvoriť krásny svet, nedokázal vytvoriť raj na zemi. Zlyhal na celej čiare! Vytvoril pár krásnych ľudí, ale nedokázal pretvoriť celé ľudstvo, nedokázal pozdvihnúť vedomie celého ľudstva. Iba tu a tam pár jednotlivcov dosiahlo osvietenie. No to už nestačí. Potrebujeme osvietenejších ľudí, osvietenejších trojrozmerným spôsobom.

Tak znie moja definícia nového človeka.

Budha nebol básnik – ale nové ľudstvo, ľudia, ktorí sa stanú Budhami teraz, budú básnici. Keď vravím „básnici“, nemyslím tým, že musíte písať poéziu – musíte byť poetickí. Váš život musí byť poetický, váš postoj musí byť poetický.

Logika je suchá, poézia je živá. Logika nedokáže tancovať; nie je možné, aby logika tancovala. Vidieť tancovať logiku by bolo, ako keby tancoval Maháthma Gándhí! Vyzeralo by to smiešne. Poézia môže tancovať; poézia je tanec vášho srdca. Logika nedokáže milovať – môže o láske rozprávať, ale nedokáže milovať; zdá sa, že láska je nelogická. Iba poézia dokáže milovať, iba poézia dokáže skočiť do paradoxu lásky.

Logika je studená, veľmi chladná; pokiaľ ide o matematiku, logika je dobrá, ale nie je dobrá, pokiaľ ide o ľudskosť. Ak bude ľudstvo príliš

logické, potom zmizne jeho ľudskosť; zostanú len čísla, žiadne ľudské bytosti – iba nahraditeľné čísla.

Poézia, láska a cit vám dávajú hĺbku a teplo. Začnete sa roztápať, stratíte svoj chlad. Stanete sa ľudskejšími. Budha je nadčlovek, o tom niet pochyb, ale stráca ľudský rozmer. Je nadpozemský. Jeho krása je nadpozemská, ale nemá krásu Gréka Zorbu. Zorba je pozemský. Chcel by som, aby ste boli oboje – Zorbom Budhom. Človek musí byť meditatívny, ale plný citu, musí pretekať láskou. A tvorivý. Ak je vaša láska len cit a chýba vo vašich činoch, nebude mať na ľudstvo väčší vplyv. Musíte ho pretaviť do skutočnosti, zhmotniť ho.

To sú tie tri dimenzie: bytie, cítenie a konanie. Konanie zahŕňa tvorivosť, všetky druhy tvorivosti – hudbu, poéziu, maľovanie, sochárstvo, architektúru, vedu, technológie. Cítenie obsahuje všetko estetické – lásku, krásu. A bytie zahŕňa meditáciu, vedomie, uvedomenie.

UVOĽNENIE V AKCII

Najprv je potrebné pochopiť povahu aktivity a jej skryté smerovanie; inak nie je možné uvoľnenie. Dokonca aj keď chcete relaxovať, nedokážete to, ak ste nesledovali, nepozorovali a nepoznali povahu aktivity, lebo aktivita nie je jednoduchý jav. Mnoho ľudí by sa rado uvoľnilo, ale nedokážu to. Uvoľnenie je ako kvitnutie: nedá sa vynútiť. Musíte pochopiť celý jav – prečo ste aktívni, prečo sa tak veľmi zaoberáte aktivitou, prečo ste ňou priam posadnutí.

Zapamätajte si dve slová: jedným je *akcia* a druhým *aktivita*. Akcia nie je aktivita; a aktivita nie je akcia. Ich povaha je diametrálne odlišná. K akcii dochádza vtedy, keď si situácia vyžaduje, aby ste konali, aby ste na niečo reagovali. O aktivite hovoríme vtedy, keď nezáleží na situácii, nejde o ohlas na niečo; vo svojom vnútri ste takí nepokojní, že situácia slúži len ako výhovorka na to, aby ste boli aktívni.

Budhova krása je
nadpozemská, ale nemá
krásu Gréka Zorbu.
Zorba je pozemský.
Chcel by som, aby ste
boli oboje – Zorbom
Budhom. Človek
musí byť meditatívny,
ale plný citu, musí
pretekať láskou.

Akcia vychádza z pokojnej mysle – je to najkrajšia vec na svete. Aktivita vychádza z nepokojnej mysle – to je to najškaredšie. Akcia nastáva, keď je opodstatnená; aktivita je neopodstatnená. Akcia je spontánna, ide od jednej chvíle k druhej; aktivita je zaťažovaná minulosťou. Nejde o ohlas na prítomný okamih, skôr o to, že dáte voľný priechod svojmu nepokoju, ktorý si nesiete z minulosti do prítomnosti. Akcia je tvoriavá. Aktivita je deštruktívna – ničí vás a ničí druhých.

Pokúste sa pochopiť tú jemnú odlišnosť.

Ak ste napríklad hladní, najete sa – to je akcia. Ale ak nie ste hladní, necítite vôbec žiaden hlad, a napriek tomu jete – to je aktivita. Takéto jedenie je istým druhom násilia: ničíte jedlo, zubami ho trháte a meliete; svojho vnútorného nepokoja sa tým veľmi nezabavíte. Nejete preto, lebo ste hladní, jete jednoducho preto, lebo máte vnútornú potrebu, nutkanie, aby ste boli násilní.

Vo svete zvierat sa násilie spája s ústami a rukami, nechťami a zubami; v zvieracej ríši ide o nástroje násilia. Keď jete, zapájate do toho oboje; rukami si jedlo beriete a ústami ho jete – násilie sa uvoľňuje. Ale ak nie ste hladní, nejde o *akciu*, ale o *chorobu*. Táto aktivita je posadnutosť. Samozrejme, že nemôžete takto jesť neustále, lebo by ste praskli, preto ľudia vymysleli rôzne triky: žujú tabak či žuvačku, fajčia cigarety. To sú „falošné jedlá“ bez výživovej hodnoty, ale pokiaľ ide o násilie, zaberajú celkom dobre.

Čo robí človek, ktorý sedí a žuje žuvačku? Nieкого zabíja. V jeho myslí, ak si to uvedomí, možno fantazíruje o vraždení, zabíjaní – a pritom iba žuje žuvačku, čo samo o sebe je úplne nevinná aktivita. Nikomu neublížujete – ale pre vás je to veľmi nebezpečné, lebo sa zdá, že si vôbec

neuveďomujete, čo robíte. Keď človek fajčí, čo robí? Svojím spôsobom je to veľmi nevinné, vdychuje dym a vydychuje ho, nádych a výdych – zvrátená *pránájáma*, svetská transcendentálna meditácia. Vytvára mandalu: nadychuje dym, vydychuje ho, vťahuje dovnútra a vypudzuje von – mandala je na svete, ucelený kruh. Prostredníctvom fajčenia akoby vznikol chorál, monotónny rytmický spev. Je upokojujúci; vnútorné napätie sa trochu zmierni.

Keď hovoríte s nejakou osobou, pamätajte si – a je to takmer na sto percent isté –, že ak vytiahne cigaretu, znamená to, že sa nudí a vy by ste ho mali nechať ísť. Rád by vás vyhodil; ale nemôže, bolo by to veľmi nezdvorilé. Hľadá teda cigaretu; vraví: „Už s tým skonči! Mám toho dosť.“ Vo zvieracej ríši by po vás skočil, ale nemôže – je predsa civilizovaný človek. Skočí teda po cigarete a začne fajčiť. Už sa vami nezaobera, zavrel sa do vlastného chorálu fajčenia. Upokojuje ho to.

Lenže takáto aktivita poukazuje na to, že ste posadnutí. Nedokážete zostať sami sebou; ak nedokážete zostať v tichu a pokoji, nemôžete vykonávať aktivitu. Prostredníctvom aktivity sa zbavujete svojej zúrivosti, svojho šialenstva.

Akcia je krásna, akcia prichádza ako spontánny ohlas. Život potrebuje odpoveď, každú chvíľu musíte konať, ale aktivita vychádza z prítomného okamihu. Ste hladní a hľadáte jedlo, ste smädní a idete k studni. Cítite sa ospalí, idete spať. Konáte na základe celkovej situácie. Akcia je spontánna a totálna.

Aktivita nie je nikdy spontánna, vychádza z minulosti. Možno ste ju v sebe hromadili mnoho rokov a potom vybuchla do prítomnosti – nie je to dôležité. Ale myseľ je prefíkaná; myseľ vždy nájde nejaký racionálny dôvod pre aktivitu. Mysleť sa vždy snaží dokázať, že nejde o aktivitu, že

Uvoľnenie je ako kvitnutie: nedá sa vynútiť. Musíte pochopiť celý jav – prečo ste aktívni, prečo sa tak veľmi zaoberáte aktivitou, prečo ste ňou priam posadnutí.

ide o akciu; že bola potrebná. Odrazu vzplaniete hnevom. Každému navôkol je jasné, že to nebolo nutné, že tá situácia si to vôbec nevyžadovala, že to proste nebolo dôležité – iba vy to tak nevidíte. Všetci si vravia: „Čo to robí? Veď to vôbec nebolo potrebné. Prečo je taký nazlostený?“ Ale vy nájdete dôvody, prečo to bolo potrebné.

Táto racionalizácia vám pomáha neuvedomovať si svoje šialenstvo. Tieto veci nazýval George Gurdžijev „oddeľovače“. Obklopujete sa odôvodňovacími oddeľovačmi, aby ste si neuvedomovali, v akej situácii ste sa skutočne ocitli. Takéto oddeľovače sa používajú pri vlakových súpravách medzi jednotlivými vagónmi, takže keď vlak náhle zabrzdí, cestujúci nezažijú taký šok. Vaša aktivita je aj naďalej vedľajšia a nepodstatná, ale „odôvodňovacie oddeľovače“ vám nedovoľujú, aby ste videli, o čom celá situácia je. Tie oddeľovače vás zaslepili a tento typ aktivity pokračuje.

Ak „trpíte“ touto aktivitou, nemôžete sa uvoľniť. Ako by ste sa aj mohli? Veď je to nutková potreba niečo robiť, je jedno čo. Po celom svete sú blázni, ktorí neustále tvrdia, že „prázdna myseľ – diablova dielňa“, ale nie je to pravda! Prázdna myseľ je Božia dielňa. Prázdna myseľ je tá najkrajšia myseľ na svete, je najčistejšia – lebo ako by mohla byť prázdna myseľ dielňou diabla? Diabol nemôže vstúpiť do prázdnej mysle, to jednoducho nie je možné! Diabol môže vstúpiť iba do takej mysle, ktorá je posadnutá aktivitou – potom vás diabol môže ovládať, ukázať vám cesty, prostriedky a me-

tódy, ako byť aktívny ešte viac. Diabol nikdy nepovie: „Uvoľni sa!“ On hovorí: „Prečo plytváš časom? Rob niečo, človeče, pohni kostrou! Život ti uniká, rob niečo!“ A všetci veľkí učítelia, učítelia, ktorí zažili prebudenie a poznali životnú pravdu, si uvedomili, že prázdna myseľ poskytuje priestor pre božskosť, aby do vás vstúpila.

Aktivitu môže využívať iba diabol, ale nie prázdnu myseľ. Ako by mohol diabol

Po celom svete sú blázni, ktorí neustále tvrdia, že „prázdna myseľ – diablova dielňa“, ale nie je to pravda! Prázdna myseľ je Božia dielňa.

využívať prázdnu myseľ? Veď by si ani nedovolil priblížiť sa k nej, lebo tá prázdnota by ho zabila. Ale ak ste vo svojom vnútri plní naliehavej, nutkavej potreby byť aktívni, potom vás ovládne diabol. Preberie nad vami moc – potom bude vašim jediným vládcom.

Rád by som vám povedal, že toto príslovie je absolútne nesprávne. Musel ho vymyslieť sám diabol.

Pred touto posadnutosťou aktivitou je potrebné mať sa na pozore. Musíte si ju všímať vo svojom živote, lebo čokoľvek poviem, nebude mať žiaden zmysel, ak ju nespozorujete v sebe, že vaša aktivita nie je dôležitá, že nie je potrebná. Prečo ju vlastne vykonávate?

Cestoval som po svete a videl som ľudí, ktorí neustále robili to isté. Cestoval som napríklad s nejakým pasažierom dvadsaťštyri hodín vo vlaku. Dokola čítal stále tie isté noviny, lebo nemal čo robiť. Keď ste zavretí vo vlakovom kupé, nemáte veľa možností, ako byť aktívni, takže on stále dokola čítal tie isté noviny. Pozoroval som ho... čo to ten muž stvára?

Noviny nie sú Bhagavadgítou či Bibliou. Gítu môžete čítať mnohokrát, lebo zakaždým v nej objavíte niečo dôležité. Ale noviny nie sú Gíta; keď ich raz prečítate, je koniec! Nestáli dokonca ani len za to jedno prečítanie, a ľudia ich čítajú stále dokola. Znova a znova začínajú odznova. V čom je problém? Potrebujú to? Nie – sú posadnutí; nedokážu zostať pokojní, neaktívni. Je to pre nich nemožné, pripadá im to ako smrť. Musia byť aktívni.

Mnoho rokov cestovania mi poskytlo veľa príležitostí pozorovať ľudí bez toho, aby si to všimli, lebo niekedy bol so mnou v kupé len jeden človek... a ten vynaložil všetko svoje úsilie na to, aby ma zapojil do rozhovoru, ale ja som odpovedal len áno a nie, kým to nevzdal. Potom som sa len jednoducho pozeral – krásny experiment a úplne zadarmo! Pozoroval som ho: otvoril kufor, díval sa doň – videl som, že nič nerobí –, potom ho zavrel. Neskôr sa vrátil k novinám, potom si zapálil, znova otvoril kufor, usporiadal v ňom veci, vstal a otvoril okno, pozrel von. Čo to stvára? A prečo? Vnútorne nutkanie, chvenie, horúčkovitý stav mysle. Musel niečo